

Annika Laine

KOTIALUETOIMINTA PÄIVÄKODEISSA

Tampereen kaupungin varhaiskasvattajien kokemukset

Kasvatustieteiden ja kulttuurin tiedekunta
Kandidaatintutkielma
Joulukuu 2021

TIIVISTELMÄ

Annika Laine: Kotialue toiminta päiväkodeissa. Tampereen kaupungin varhaiskasvattajien kokemukset.
Kandidaatintutkielma
Tampereen yliopisto
Kasvatustieteiden kandidaattiohjelma, varhaiskasvatuksen opettaja
Joulukuu 2021

Tässä tutkimuksessa selvitettiin Tampereen varhaiskasvattajien kokemuksia kotialue toiminnasta, jota kaupunki on viime vuosina ryhtynyt suosimaan. Kotialue toiminnassa päiväkodin jokaisella lapsiryhmällä ei ole omia tiloja, vaan yhdellä kotialueella saattaa toimia esimerkiksi kaksi lapsiryhmää. Pienryhmätoiminnan avulla lasten kanssa työskentelevät varhaiskasvattajat kykenevät paremmin huomioimaan ja tukemaan kaikkia lapsia.

Ensimmäisenä tutkimuskysymyksenä oli, millaiseksi kotialue toimintaa toteuttavat kasvattajat toimintatavan kokevat. Tämän lisäksi selvitettiin, miten suhtautuminen kotialue toimintaan eroaa kasvattajan iän mukaan ja onko koulutustaustalla merkitystä kasvattajan kokemuksille. Neljäntenä kysymyksenä oli, eroavatko erilaisen työtaustan omaavien kasvattajien kokemukset toisistaan. Tutkimus toteutettiin kvantitatiivisena kyselytutkimuksena niille Tampereen kaupungin varhaiskasvattajille, jotka toteuttavat työssään kotialue toimintaa. Kysely lähetettiin kasvattajille sähköpostitse päiväkotien esihenkilöiden välityksellä.

Kokemuksissa kotialue toiminnasta ei ollut iänmukaista tilastollisesti merkitsevää eroa. Eri koulutustaustaisten kasvattajien kokemuksissa löytyi melkein merkitsevä ero viiden kysymyksen kohdalla. Näissä toisen asteen käyneet kasvattajat suhtautuivat kotialue toimintaan korkeakoulutettuja kriittisemmin. Eripituisen työuran varhaiskasvatuksen parissa tehneiden kokemuksissa ei ollut tilastollisesti merkitsevää eroa. Sen sijaan vain kotialueilla työskennelleiden kasvattajien ja myös perinteisissä kolmen kasvattajan ryhmissä työskennelleiden välillä oli eroa. Vain kotialueella työskennelleet kokivat saaneensa paremmin tukea päiväkodin johdolta ja tässä ero oli melkein merkitsevä. He myös kokivat perinteisissä ryhmissä työskennelleitä voimakkaammin koko henkilökunnan kehittävän kotialue toimintaa yhdessä, ja tämä oli tilastollisesti merkitsevä ero.

Suurimpana epäkohtana kasvattajat nostivat esille syyt kotialue toimintaan siirtymisen taustalla. He kokivat, että siihen on siirrytty taloudellisista syistä eikä lapsia ajatellen. Kotialue toiminnan koettiin tuoneen mukanaan uudenlaisia haasteita ja monin paikoin työnteko ajateltiin haastavampana kuin aiemmin. Kriittisistä äänenpajnoista huolimatta kasvattajat nostivat esille myös toimivaa tiimiä, tiimikavereilta saatua tukea sekä mahdollisuutta hyödyntää omia vahvuuksiaan työnsä toteuttamisessa.

Tämän tutkimuksen perusteella varhaiskasvatuksen hallinnon ja kentän yhteistyötä olisi tarpeen lisätä. Kotialue toiminnassa on vielä paljon kehitettävää, jotta se koettaisiin miellyttäväksi ja toimivaksi tavaksi pyörittää päiväkodin arkea.

Avainsanat: kotialue toiminta, kotialuemalli, varhaiskasvatus, oppimisympäristö, pienryhmä

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -ohjelmalla

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	4
2	TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT	6
2.1	Varhaiskasvattaja.....	6
2.2	Kasvattajatiimi.....	7
2.3	Varhaiskasvatuksen oppimisympäristö.....	7
2.4	Pienryhmätoiminta.....	9
2.5	Kotialue toiminta.....	10
3	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	12
3.1	Tutkimuskysymykset.....	12
3.2	Tutkimusmenetelmä.....	13
3.3	Aineiston keruu.....	13
3.4	Aineiston analysointi.....	14
4	TULOKSET	17
4.1	Kasvattajien negatiiviset ja positiiviset kokemukset.....	19
4.2	Kasvattajan iän mukainen suhtautuminen kotialue toimintaan.....	21
4.3	Koulutustaustan merkitys.....	23
4.4	Erilaisen työtaustan omaavien kasvattajien kokemukset.....	23
5	POHDINTA	25
5.1	Yhteenveto ja johtopäätökset.....	25
5.2	Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus.....	26
5.2.1	<i>Validiteetti</i>	28
5.2.2	<i>Reliabiliteetti</i>	28
5.3	Jatkotutkimusehdotukset.....	29
	LÄHTEET	30
	LIITTEET	33
	Liite 1: Kyselylomake.....	33
	Liite 2: Cronbachin alfa tiimin toimivuutta mittaavien muuttujien summamuuttujalle.....	36

1 JOHDANTO

Tampereen kaupunki on viime vuosina ottanut monessa päiväkodissaan käyttöön kotialuetoiminnan, jossa lapset toimivat perinteisen kolmen kasvattajan ja 21 lapsen ryhmien sijaan erilaisilla kotialueilla. Varsinaista tarkkaa käsitettä kotialuetoiminnalle ei ole määritelty, mutta se vastaa hyvin paljon Raittilan (2013) tutkimuksessa esiin tullutta ajatusta kotipesästä. Kuten kotipesissä, myös kotialueilla saattaa toimia esimerkiksi kuusi kasvattajaa ja 42 lasta. Päivän aikana lapsia jaetaan erilaisiin pienryhmiin ja toimintaa rytmitetään ennalta sovitun mukaisesti esimerkiksi ulkoilun ja ruokailujen suhteen. Ahosen (2018, s. 110) mukaan pienryhmissä toimiminen mahdollistaa kasvattajille enemmän aikaa lasten havainnointiin ja sitä kautta ottaa lasten tuen tarpeet huomioon jo toimintaa suunniteltaessa. Se myös antaa mahdollisuuden enemmän tukea tarvitseville lapsille oppia yhdessä muiden kanssa.

Aiheen tuoreuden vuoksi siihen liittyvää tutkimusta on tehty ainoastaan opinnäytemuodossa. Neea Huhtala (2021) käsittelee pro gradu -tutkielmassaan kotialuemallin toimintakulttuurin vaikutusta työhyvinvointiin varhaiskasvatuksen opettajien näkökulmasta. Terhi Södön (2020) pro gradu -tutkielma puolestaan käsittelee avointa oppimisympäristöä ja sen vaikutusta Pirkanmaalaisten varhaiskasvatusyksikköjen toimintakulttuuriin.

Kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma mainitsee toiminnan suunnittelun ja toteutuksen lähtökohtina olevan leikin ja pienryhmätoiminnan. Sekä oppimisympäristö että päiväjärjestys rakennetaan niin, että se tukee monipuolisen ja pitkäkestoisen leikin toteutumista. (Sikula, 2019, s. 42). Oman lastenhoitajana saamani kokemuksen perusteella vaatimus kotialuetoiminnasta on kuitenkin ristiriidassa näiden kirjausten kanssa. Oppimisympäristön ollessa laadukas, lapset viihtyvät päiväkodissa ja kokevat olevansa turvassa (Helenius & Lummelahti 2018, s. 151). Oman kokemukseni mukaan päiväkodin arki on kotialuetoiminnan myötä muuttunut hektisemmäksi ja vaativammaksi niin aikuisille kuin lapsillekin. Mitä useampi lapsi käyttää samoja tiloja, sitä enemmän toimintoja ja päivänkulkua täytyy aika-auluttaa. Tällöin etenkin aamupäivät helposti pirstaloituvat ja iso osa ajasta kuluu odotteiluun ja toiminnasta toiseen siirryttäessä.

Kotialuetoiminta poikkeaa radikaalisti siitä toimintatavasta, jonka mukaan päiväkodeissa on vuosikymmeniä toimittu, ja se vaatii kasvattajilta uudenlaista tapaa tehdä työtään.

Mikäli kasvattajat kokevat kotialuetoiminnan yksinomaan negatiivisena, se vaikuttaa väistämättä heidän työssäjaksamiseensa ja työmotivaatioonsa. Yleinen mielikuva tuntuu olevan, että päätös kotialuemalliin siirtymisestä on tehty johdon tasolla eikä kasvattajien mielipiteitä ole kuunneltu. Yhtenä tämän tutkimuksen tavoitteena onkin nostaa kasvattajien ääntä kuuluviin ja lisätä varhaiskasvatuksen johtajien ymmärrystä päiväkodin arjesta. Toisena tavoitteena on pyrkiä herättelemään keskustelua kotialuetoiminnan haitoista ja hyödyistä työntekijöiden lisäksi myös lasten kannalta. Koska toimintamalli on uusi, ei sen vaikutuksia lapsiin ole vielä päästy tutkimaan.

Päädyin kuitenkin rajaamaan tämän tutkimuksen kasvattajien kokemuksiin. Salmisen (2017, s. 167) mukaan kasvattajat vaikuttavat keskeisesti siihen, miten lasten on päiväkotipäivän aikana mahdollista kehittää omia taitojaan ja valmiuksiaan. Rajausta ei tehty koskemaan vain varhaiskasvatuksen opettajia, sillä pelkona oli, että aineistoa ei siinä tapauksessa saataisi riittävästi. Toisena perusteena tälle oli, että valtaosa korkeakouluissa tehtävästä tutkimuksesta kohdistuu nimenomaan varhaiskasvatuksen opettajiin ja sosionomeihin lastenhoitajien jäädessä sivuun tutkimuskentältä. On tietenkin ihan ymmärrettävää, että esimerkiksi yliopistossa tutkitaan yliopistosta valmistuneita. Lastenhoitajat ovat kuitenkin oleellinen osa päiväkotien kasvatushenkilöstöä, ja myös heidän äänensä kuuluminen tutkimuksessa on tärkeää.

Tutkimus toteutettiin kvantitatiivisena kyselytutkimuksena niille Tampereen kaupungin varhaiskasvattajille, jotka toteuttavat työssään kotialuetoimintaa. Tarkoituksena oli sekä selvittää kasvattajien kokemuksia yleisesti että tutkia iän, koulutustaustan ja työkokemuksen merkitystä näissä kokemuksissa.

2 TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT

Tampereen kaupungin päiväkotien suunnitteluohjeen (Tampereen kaupunki, 2020, kappale 3) mukaan lapsiryhmien tilat tulisi jakaa kotialueiloihin, joita kutakin käyttäisi kaksi ryhmää. Kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma puolestaan mainitsee tällaisen tilaryhmittelyn olevan joustava ja antavan mahdollisuuden eri kokoisten lapsiryhmien toiminnan järjestämiseen vaihtelevin tavoin (Sikula, 2019, s. 36).

2.1 Varhaiskasvattaja

Varhaiskasvatuksen henkilökunnan koulutuskomitean mietintö valmistui vuonna 1974, ja siinä tuotiin ensimmäistä kertaa esille käsite varhaiskasvatus. Siinä varhaiskasvatuksella tarkoitettiin kaikkea alle kouluikäisten lasten kasvatusta ja hoitoa. (Onnismaa, 2010, s. 21). Se vastasi englanninkielistä *early childhood education* -termiä ja löysi paikkansa ensin lastentarhanopettajien keskuudessa. Pikkuhiljaa varhaiskasvatuksella alettiin kuvata päivähoiton sisältöä ja vuonna 2015 varhaiskasvatuslaki korvasi aiemman päivähoitolain. (Eerola-Pennanen ym., 2017, s. 21). Näin ollen tarkoitan tutkimuksessani varhaiskasvattajalla ja kasvattajalla kaikkia niitä aikuisia, jotka työskentelevät päiväkodeissa ensisijaisena tehtävään lasten kasvattaminen ja hoitaminen.

Salmisen (2017, s. 167) mukaan kasvattajilla on ammatillisen roolinsa myötä oleellinen asema siinä, miten lapsille tarjotaan päiväkotipäivän aikana mahdollisuuksia kehittää erilaisia taitoja ja valmiuksia. Hän nostaa esille kasvattajan ammatillisen roolin, jonka kautta kasvattajan ja lapsen väliseen vuorovaikutukseen ilmestyy epäsymmetriaa, sillä kasvattajalla on ammattinsa vuoksi suurempi valta ja tätä myöten myös vastuu laadukkaista vuorovaikutussuhteista. Kasvattajan roolissa ovat samanaikaisesti läsnä velvollisuus käyttää valtaa ja vastuu tehdä päätöksiä, sillä monissa tilanteissa päätöksenteon sysääminen lapselle olisi kohtuutonta.

Salmisen (2017, s. 163) mukaan lasten ja kasvattajan välinen vuorovaikutus on päiväkodissa osa institutionaalista varhaiskasvatusta, jossa erityisesti aikuisen ammatillinen ja

pedagoginen rooli määrittelevät hänen toimintaansa. Kasvattajan työtä ohjaavat varhaiskasvatustuksen lisäksi Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Sen mukaan varhaiskasvatuksessa toteutettavien työmenetelmien on oltava lapsen kehitystä ja oppimista tukevia ja ne on myös kyettävä perustelemaan pedagogisesti (Opetushallitus 2019, s. 28). Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (Opetushallitus 2019, s. 36) mukaan pedagoginen toiminta onkin varhaiskasvatuksessa kokonaisvaltaista: sen tavoitteena on lasten oppimisen ja hyvinvoinnin sekä laaja-alaisen osaamisen edistäminen.

2.2 Kasvattajatiimi

Varhaiskasvatustyötä tehdään yleensä tiimeissä. Taipaleen (2004) mukaan tiimin jäsenten on tiimin kehittämiseksi keskusteltava ja toimittava yhdessä, tunnistettava jokaisen jäsenen erilaisuus ja sovittava yhteisistä asioista. Keskustelun ja tulevan kasvatustoiminnan tueksi voidaan laatia tiimisopimus, johon kirjataan esimerkiksi sekä tiimin että sen yksittäisten jäsenten vahvuudet ja kehittämistavoitteet, tiimin sisäisen vuorovaikutuksen pelisäännöt, toimintaa ohjaavat periaatteet, työnjako sekä sopimus siitä miten ja milloin tiimisopimusta arvioidaan (Parrila & Fonsén, 2016, s. 87–90). Salminen (2017, s. 170) puolestaan huomauttaa, että kasvattajatiimin jäsenten keskinäisellä, toisiaan kunnioittavalla ja tasa-arvoisella yhteistyöllä on vaikutusta myös lapsiryhmän ilmapiiriin.

Tiimin pedagogisena vastuuhenkilönä toimii varhaiskasvatuksen opettaja, jonka vastuulle kuuluu paitsi lapsiryhmän pedagoginen toiminta, myös tiimiin kuuluvien aikuisten johtaminen (Parrila & Fonsén, 2016). Kupilan (2017, s. 301–303) mukaan kasvattajatiimillä on olennainen osa yksilön varhaiskasvatuksen asiantuntijaksi kehittämisessä, sillä se tapahtuu vuorovaikutuksessa yhdessä muiden kanssa. Esimerkiksi asettaessaan yksittäiselle kasvatustajalle haasteita kehittyä kasvattajatiimi kehittää paitsi kyseisen yksilön taitoja ja osaamista, myös omaa toimintaansa. Tällainen tiimi, joka tukee jokaisen jäsenensä kehittymistä ja luo tietoa, on oleellinen työssä oppimisen edellytys.

2.3 Varhaiskasvatuksen oppimisympäristö

Kuuskorven ja Nevarin (2018, s. 35) mukaan oppimista tapahtuu jatkuvasti ja kaikkialla, mutta Jalkanen ja kumppanit (2012) huomauttavat, että oppimisympäristö syntyy vasta, kun oppiminen ympäristössä tapahtuu pedagogisten ratkaisujen varassa. Heidän mukaansa

monimuotoisella oppimisympäristöllä voidaan auttaa tukemaan ja jäsentämään lapsen oppimisprosesseja. Oppimisympäristö myös muuttuu Reunamon ja kumppaneiden (2014, s. 118–119) mukaan jatkuvasti. Sitä muokkaavat vuodenajat sekä lapsiryhmän tarpeet, kiinnostuksen kohteet ja toimivuus. Saadakseen selville, millainen oppimisympäristö on tarpeen kullekin ryhmälle tai yksittäiselle lapselle, kasvattajan on tehtävä havaintoja lapsista ja lapsiryhmästä.

Varhaiskasvatuksen oppimisympäristöllä tarkoitetaan Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (Opetushallitus 2019, s. 32) mukaan lasten vuorovaikutusta, kehitystä ja oppimista tukevia yhteisöjä, käytäntöjä, paikkoja, tiloja, tarvikkeita ja välineitä. Se on laaja käsite ja siihen sisältyvät esimerkiksi sosiaalinen, fyysinen ja psyykinen puoli. Lapset osallistuvat oppimisympäristöjen suunnitteluun ja rakentamiseen yhdessä kasvattajien kanssa.

Sosiaalinen oppimisympäristö käsittää laajan verkoston, joka sulkee sisäänsä kaikki ne ihmiset, joiden kanssa lapsi on tekemisissä kasvokkain. Päivittäin tapahtuvat vuorovaikutustilanteet aikuisten ja toisten lasten kanssa kotona ja hoitopaikassa muodostavat lapsen oleelliset sosiaaliset prosessit. (Helenius & Lummelahti, 2018, s. 150). Iso osa alle kouluikäisistä lapsista viettää valtaosan hereilläoloajastaan varhaiskasvatuksessa, joten ei ole aivan yhdentekevää, millaiseksi sosiaalinen oppimisympäristö siellä muodostuu. Kodin ja hoitopaikan ihmisten lisäksi Helenius ja Lummelahti (2018, s. 150) sisällyttävät lapsen sosiaalisen oppimisympäristöön myös esimerkiksi koulu- ja sosiaalitoimiviranomaiset sekä yleiseen päätöksentekoon vaikuttavat ihmiset.

Jotta sosiaalisesta oppimisympäristöstä muodostuu lapselle turvallinen, on lapsiryhmää ohjaavan aikuisen tuettava jokaista lasta ja huolehdittava yhteisten rajojen ja sääntöjen noudattamisesta. Hyvässä oppimisympäristössä lapsi voi valita itselleen mieleistä tekemistä esimerkiksi leikkien, pelien, liikkumisen tai kirjojen parissa ja hänellä on halutessaan mahdollisuus myös vetäytyä omaan rauhaan lepäämään. (Helenius & Lummelahti, 2018, s. 150–151) Tähän liittyen Sillanpää (2021, s. 255) nostaa esiin sen, että usein omassa rauhassa viihtyvien ja hiljaisempien lasten on kuitenkin hankala saada omaa tilaa, sillä kasvattajat kannustavat voimakkaasti yhteisiin leikkeihin ja puuhailuun. Myös tällaisten hiljaisempien lasten viihtymisen eteen varhaiskasvattajien pitäisi olla valmiita näkemään vaivaa, sillä Heleniuksen ja Lummelahden (2018, s. 151) mukaan laadukkaassa oppimisympäristössä lapsi viihtyy ja kokee olevansa turvassa.

Fyysisellä oppimisympäristöllä tarkoitetaan kaikkia tiloja ja paikkoja niin sisällä kuin ulkonakin. Siihen sisältyvät esimerkiksi kaikki rakennelmat, kalusteet, esineet, välineet ja tarvikkeet. Jotta fyysinen kasvu- ja oppimisympäristö olisi toimiva ja tarkoituksenmukainen,

on sen oltava ekologinen, ergonominen, viihtyisä, esteetön, hyvin valaistu ja akustisesti toimiva. (Helenius & Lummelahdi, 2018, s. 147).

Esimerkiksi Kattilakoski (2018, s. 25–26) tarkoittaa avoimesta ja joustavasta oppimistilasta puhuessaan suurehkoa avointa tilaa koulurakennuksessa. Tällaista oppimisympäristöä käyttävät useammat opettajat, koulunkäynnin ohjaajat ja oppilaat. Kattilakosken mukaan tällaisen tilan kalusteratkaisut ovat muunneltavissa ja se sisältää tiloja, jotka soveltuvat erilaisiin työskentelymuotoihin. Muunneltavuus korostuu myös tilojen mahdollisessa iltakäytössä ja sen aiheuttamissa vaatimuksissa, jolloin taloudelliset kriteerit saattavat jopa ajaa pedagogisten seikkojen ohi (Sillanpää, 2021, s. 202).

Heleniuksen ja Lummelahden (2018, s. 147–148) mukaan lapsille terveellinen ympäristö turvataan puhtaalla sisäilmalla, turvallisilla laitteilla, välineillä, tiloilla ja paikoilla sekä siisteydellä. He korostavat, etteivät hygieenisuuden liialliset vaatimukset kuitenkaan ehkäistä oppimisympäristössä tapahtuvia erilaisia toimintoja ja kokeiluja. Kun henkilökunta ottaa käyttöön ja huomioon kaikki mahdollisuudet, jokaiseen taloon kyetään luomaan mukavia ja toimivia oppimisaikkoja lapsia ajatellen.

Heleniuksen ja Lummelahden (2018, s. 148) mukaan psyykkisessä oppimisympäristössä jokainen lapsi viihtyy, kokee mielihyvää ja saa suotuisat mahdollisuudet kehittyä ja oppia. Tärkeää on, että lapsi kokisi olonsa ryhmässä yhdenvertaiseksi ja sukupuolisesti tasa-arvoiseksi, hän tulisi huomatuksi ja saisi osallistua ja hän ei joutuisi olemaan yksin. Lapsen vahvan itsetunnon muodostuminen voimistuu hänen kokiessaan aikuisten ja muiden lasten suunnalta arvostusta, kunnioitusta ja myönteistä suhtautumista. Helenius ja Lummelahdi myös korostavat, että hyvä psyykinen oppimisympäristö hillitsee syrjäytymistä ehkäisemällä kiusaajan ja kiusatun roolien syntymistä.

Kun oppimisympäristö on onnistunut, se vahvistaa laajasti erilaisia taitoja, joita lapsi tarvitsee elämässään. Se antaa lapselle yhteisöllisyyttä, ryhmäytymistä ja elämyksiä sekä taitoa ratkaista ongelmia ja ylittää itsensä. Kasvattajan ammattitaidolla, motivaatiolla ja innostuneisuudella on suora vaikutus ryhmän toimintaan ja hyvä oppimisympäristö edellyttääkin aikuisen ja lasten välistä vuorovaikutusta. (Reunamo ym., 2014, s. 119).

2.4 Pienryhmätoiminta

Raittila (2013) on tutkimuksessaan perehtynyt päiväkodin pedagogisessa toimintaympäristössä 2000-luvulla tapahtuneisiin muutoksiin analysoimalla lastentarhanopettajien käymiä

keskusteluja. Näistä muutoksista vahvimaksi hän nostaa pienryhmätoiminnan. Tämän lisäksi Raittila mainitsee parityöskentelyn ja leikkialue toiminnan uusina tapoina jäsentää lasten toimintaa ja toimintaympäristöä.

Perinteisesti lapset on päiväkodeissa jaettu ryhmiin, joissa on kolmea aikuista vastaava määrä lapsia. Alle kolmevuotiaiden ryhmissä tämä tarkoittaa 12 lasta ja kolme vuotta täyttäneillä 21 lasta. Pienryhmätoiminnan Raittila (2013) mainitsee erityiseksi ja suunnitelmalliseksi tavaksi järjestää toimintaa lapsiryhmissä. Hän mainitsee pienryhmätoiminnan kulkevan monessa päiväkodissa käsi kädessä parityöskentelyn kanssa, jolloin esimerkiksi 42 lasta on jaettu kolmeen pienempään ryhmään, joissa jokaisessa työskentelee kaksi aikuista. Useissa pienryhmätoimintaa käyttävissä päiväkodeissa oli käytössä kiinteät pienryhmät, jolloin samat kaksi aikuista työskentelevät aina samojen lasten kanssa.

Raittilan (2013) tutkimuksessa lastentarhanopettajat pitivät positiivisena sitä, että yksi aikuinen teki töitä pienemmän lapsimäärän kanssa, jolloin hänen täytyi tuntea perusteellisesti vain oman pienryhmänsä lapset. Opettajat nostivat pienryhmätoiminnan yhteydessä esille myös päiväkotitilojen tarkoituksenmukaisemman käytön, kun toimintaa on organisoitu niin, että vain osa lapsista on kerrallaan sisällä.

Pienryhmätoiminnan etuna pidetään yleisesti sitä, että myös enemmän tukea tarvitseville lapsille avautuu mahdollisuus oppimiseen yhdessä toisten kanssa. Pienessä ryhmässä aikuisilla on enemmän aikaa havainnoida lasten henkilökohtaisia piirteitä ja sitä myöten huomioida tuen tarve toimintaa suunnitellessaan. (Ahonen, 2018. s. 110). Heikan ja kumppaneiden (2017, s. 57) mukaan pienryhmätoiminta mahdollistaakin toimivan ja realistisen pohjan lasten havainnoimiselle ja arvioinnille. Eri lasten yksilöllisten tavoitteiden samanaikainen toteuttaminen helpottuu, kun ryhmä on pienempi ja esimerkiksi koko lapsiryhmän suunnitelma voidaan eriyttää yksittäisten pienryhmien suunnitelmiksi.

2.5 Kotialue toiminta

Tutkimuksessaan Raittila (2013) mainitsee, että useassa päiväkodissa pienryhmät oli muodostettu kahden eri lapsiryhmän lapsista. Näin muodostetuista kolmesta pienryhmästä vastasi kuusi aikuista enemmän tai vähemmän yhteistoiminnallisesti. Tutkimuksen aikana lastentarhanopettajien keskusteluissa nousi esille myös kotipesän käsite, jolla keskustelijat viittasivat avautumassa olevan uuden päiväkodin arkkitehtuuriin. Tässä uudessa päiväkotirakennuksessa pedagogisen toiminnan perustana olivat kotipesät, joita käyttää kuusi aikuista ja 42 lasta, mikäli lapset ovat yli 3-vuotiaita.

Koska kotialue toiminnalle ei ole olemassa tarkkaa määrittelyä, tarkoitan sillä tässä tutkimuksessa kotipesiä vastaavaa toimintaa. Kuten Raittilan (2013) esittelemässä kotipesätoiminnassa, myös kotialue toiminnassa useamman kuin yhden ryhmän lapset toimivat samoissa fyysisissä tiloissa eli kotialueella.

3 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tutkimuskysymykset määrittivät tässä tutkimuksessa käytettävän tutkimusmenetelmän. Seuraavaksi esittelen sekä tutkimuskysymykset että käyn lyhyesti läpi valittua tutkimusmenetelmää. Samoin kerron myös aineiston keräämisestä ja sen analysoimisesta.

3.1 Tutkimuskysymykset

Tutkimuksessa oltiin kiinnostuneita sekä kasvattajien kokemuksista kotialue toiminnasta että taustamuuttajien merkityksestä näille kokemuksille. Tutkittavina taustamuuttajina olivat kasvattajien ikä, koulutustausta ja työtausta.

1. Millaiseksi kotialue toimintaa työssään toteuttavat varhaiskasvattajat toimintatavan kokevat?
 - 1.1 Mitä negatiivisia asioita kasvattajat nostavat esille?
 - 1.2 Mitä positiivisia asioita kasvattajat nostavat esille?
2. Miten suhtautuminen kotialue toimintaan eroaa kasvattajan iän mukaan?
 - 2.1 Eroavatko kasvattajien kokemukset kasvatustiimin toimivuudesta kasvattajan iän mukaan?
 - 2.2 Eroavatko kasvattajien kokemukset siitä, ajattelevatko he kotialue toiminnan olevan hyväksi lapsille kasvattajan iän mukaan?
3. Mikä on koulutustaustan merkitys kasvattajan kokemuksille kotialue toiminnasta?
 - 3.1 Eroavatko korkeakoulutettujen kasvattajien kokemukset toisen asteen koulutuksen saaneiden kasvattajien kokemuksista?

- 3.2 Onko koulutustaustalla yhteyttä siihen, kuinka kasvattaja kokee saaneensa tukea päiväkodin johdolta?
4. Eroavatko erilaisen työtaustan omaavien kasvattajien kokemukset toisistaan?
 - 4.1 Eroavatko pidempään alalla olleiden kokemukset kotialue toiminnasta myöhemmin valmistuneiden kokemuksista?
 - 4.2 Eroavatko aiemmin kolmen kasvattajan ryhmissä työskennelleiden kokemukset niiden kasvattajien kokemuksista, jotka ovat työskennelleet vain kotialueilla?

3.2 Tutkimusmenetelmä

Tutkimus toteutettiin kvantitatiivisena survey-tutkimuksena. Kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus on lähtöisin luonnontieteistä, ja monia sieltä lähteneitä tutkimuksellisia menetelmiä hyödynnetään myös sosiaali- ja yhteiskuntatieteissä. Tutkimuksessa keskeistä on muun muassa määritellä käsitteet, esittää hypoteeseja, suunnitella aineiston keruu ja huomioida sen soveltuvuus määrälliseen mittaamiseen sekä määritellä tutkittavien henkilöiden perusjoukko ja ottaa tästä joukosta otos, johon tulokset pätevät. Lisäksi on huomioitava, että aineisto voidaan saattaa tilastollisesti käsiteltävään muotoon. (Hirsjärvi ym., 2013, s. 139–140).

Survey-tutkimuksessa tietoa kerätään standardisoidussa muodossa ihmisjoukolta ja useimmiten se tehdään kyselylomakkeen avulla. Tarkoituksena on aineiston kautta pyrkiä ilmiön selittämiseen, kuvailemiseen ja vertailemiseen. (Hirsjärvi ym., 2013, s. 134) Kyselytutkimuksen avulla on mahdollista koota laaja aineisto niin henkilöiden kuin kysyttävien asioidenkin osalta. Kyselymenetelmää voidaan pitää tehokkaana menetelmänä, sillä se vie tutkijalta vähemmän aikaa ja vaatii vähemmän vaivaa. (Hirsjärvi ym., 2013, s. 195) Näin ollen se soveltuu hyvin opinnäytetöissä käytettäväksi, sillä useimmiten ne on saatava valmiiksi melko lyhyessä ajassa.

3.3 Aineiston keruu

Aineisto kerättiin strukturoidulla lomakehaastattelulla (liite 1), joka sisälsi sekä monivalintakysymyksiä että asteikkoihin perustuvia kysymyksiä. Monivalintakysymyksissä oli valmiit vastausvaihtoehdot, joista vastaaja valitsi yhden. Asteikkoihin perustuvissa kysymyksissä

oli käytössä Likertin asteikko, jonka avulla vastaaja voi kertoa, kuinka paljon hän on samaa tai eri mieltä esitetystä väittämästä. (Hirsjärvi ym., 2013, s. 199–200).

Tässä tutkimuksessa perusjoukkona olivat ne Tampereen kaupungin päiväkodeissa työskentelevät varhaiskasvattajat, jotka toteuttavat työssään kotialue toimintaa. Lähetin tutkimuslomakkeen näiden päiväkotien johtajille ja apulaisesimiehille, joita pyysin välittämään sen työntekijöilleen. Tällöin lomake olisi koko perusjoukon saatavilla. Koska lomakkeeseen vastaajat kuitenkin valikoituivat oman kiinnostuksensa ja ajankäyttönsä perusteella, on kyseessä ennemminkin näyte kuin otos.

Tampereen kaupungin verkkosivujen mukaan kotialue toiminnaksi luokiteltavaa toimintaa toteutetaan 16 päiväkodissa, joista valtaosa on yli 100 lapsen taloja. Näiden lisäksi kuuden päiväkodin kohdalla tieto kotialue toiminnan toteuttamisesta jäi hieman epäselväksi. Näidenkin päiväkotien johtajille tieto tutkimuksesta lähetettiin ja siinä yhteydessä tiedusteltiin, toteutetaanko heidän taloissaan kotialue toimintaa. Tämän lisäksi hyödynsin työkokemuksen mukanaan tuomia suhteita ja otin tuttuihin kasvattajiin henkilökohtaisesti yhteyttä, mikä toivon mukaan nosti vastausprosenttia.

3.4 Aineiston analysointi

Analysoin aineiston SPSS-ohjelman avulla. Koska kaksi vastaajaa ei antanut lupaa henkilötietojensa käyttöön, heidän vastauksiaan ei ole huomioitu vertailevissa tutkimuskysymyksissä. Sen sijaan positiivisia ja negatiivisia kokemuksia tarkasteltaessa heidän vastauksensa ovat olleet mukana. Työvuosia ja nykyisessä päiväkodissa työskennellyjä vuosia käsitteleviin kysymyksiin vastaajan oli itse kirjoitettava vastauksensa eikä hän kyennyt valitsemaan sitä valmiiden vastausvaihtoehtojen joukosta. Näihin kysymyksiin tuli sellaisia vastauksia kuten ”2 kk”, ”1 vuosi 3 kk” ja ”alle vuoden”. Aineiston yksinkertaistamiseksi ja analysoinnin helpottamiseksi kirjasin näihin kysymyksiin vastauksiksi vain kokonaisia vuosia. Esimerkiksi ”2 kk” ja ”alle vuoden” muuttuivat muotoon ”0” ja ”1 vuosi 3 kk” muotoon ”1”.

Kasvattajien positiivisia ja negatiivisia kokemuksia kotialue toiminnasta (tutkimuskysymys 1) analysoin tarkastelemalla eri muuttujien tilastollisia tunnuslukuja, kuten frekvenssiä, prosentiosuuksia ja tilastollisia keskilukuja. Päädyin nostamaan tuloksissa esille ne väittämät, joiden kohdalla vastaukset ja keskiarvo painottuivat selvästi jompaankumpaan reunaan.

Jotta kykenin tekemään vertailua siitä, eroaako eri ikäisten kasvattajien suhtautuminen kotialue toimintaan (tutkimuskysymys 2), luokittelin ikämuuttujan uudelleen. Koska aineisto

on pieni, päädyin tekemään vain kaksi luokkaa. Luokkarajaksi valikoitui 40 vuotta, koska tällöin vertailtavista ryhmistä tuli suunnilleen yhtä suuret: alle 40-vuotiaita vastaajia oli 21 ja 40-vuotiaita tai sitä vanhempia 18. Olin kysynyt kokemuksia kasvatustiimin toimivuudesta kolmella eri kysymyksellä, joista muodostin summamuuttujan. Testasin näin luodun summamuuttujan luotettavuuden Cronbachin alfalla ($p = .694$) (liite 2).

Koska kaikissa vertailevissa kysymyksissä vertailtavia ryhmiä oli vain kaksi, testimuuttuja oli järjestysasteikollinen ja otoskoko pieni, tein vertailut Mann-Whitney U -testillä. Näin myös vertailtaessa kokemuksia sekä kasvatustiimin toimivuudesta että vaikutuksista lapsiin. Metsämuuronen (2000, s. 62) mainitseekin Mann-Whitney U -testin olevan luotettava testi kahden keskiarvon vertailuun pienellä otoskolla.

Koulutustaustan merkitystä kokemuksille kotialuetoiminnassa (tutkimuskysymys 3) analysoin myös Mann-Whitney U- testillä, kun tutkin eroavatko korkeakoulutettujen kasvatustajien kokemukset toisen asteen koulutuksen saaneiden kokemuksista. Tätä varten luokittelin koulutusmuuttujan uudelleen kaksiluokkaiseksi. Toisen asteen koulutuksen saaneisiin luokittelin lastenhoitajat ja muun koulutuksen käyneet, korkeakoulutuksen saaneisiin varhaiskasvatuksen opettajat ja sosionomit. Tällöin toisen asteen käyneitä vastaajia tuli 54 prosenttia ($n = 21$) ja korkeakoulutettuja 46 prosenttia ($n = 18$). Tein Mann-Whitney U-testin tämän uuden muuttujan ja kaikkien mielipidemuuttujien välillä nähdäkseni nousisiko sieltä joitain eroavaisuuksia.

Koulutustaustan yhteyttä kokemukseen tuen saamisesta päiväkodin johdolta analysoin käyttämällä ristiintaulukointia ja Khiin neliö -testiä. Metsämuuronen (2000, s. 44) mukaan ristiintaulukointi auttaa havainnollistamaan vähintään kahden muuttujan välillä vallitsevaa riippuvuutta. Tämän ristiintaulukoinnin perusteella voidaan tehdä Khiin neliö -testi, jolla testataan ovatko kaksi luokittelevaa muuttujaa riippumattomia toisistaan (Metsämuuronen, 2002b, s. 40). Aineiston pienuuden vuoksi luokittelin sekä päiväkodin johtajalta että apulais-esimieheltä saadun avun viisiluokkaisista kolmeluokkaiseksi muuttujiksi. Näin sain soluihin useampia havaintoja. Tästä huolimatta odotettu vastausmäärä jäi jälkimmäisen muuttujan kohdalla alle viiteen kahdessa solussa, mikä heikentää jonkin verran testin luotettavuutta.

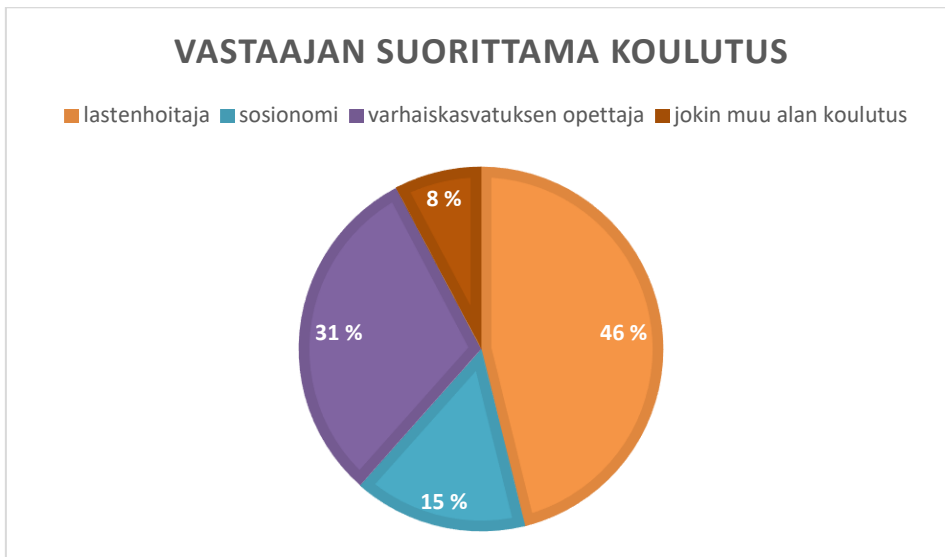
Analysoidessa eroavaisuuksia eri työtaustaisten kasvattajien kokemuksissa (tutkimuskysymys 4) käytin Mann-Whitney U -testiä. Jotta kykenin tekemään vertailua eripituisten työuran tehneiden kasvattajien välillä, luokittelin työvuodet kahteen eri ryhmään, enintään kymmenen vuotta ja yli kymmenen vuotta varhaiskasvatustyötä tehneisiin. Näin sain aikaan kaksi suunnilleen samankokoista ryhmää, sillä vastaajista 20 yli työskennellyt varhaiskasvatuksen parissa enintään 10 vuotta ja 19 enemmän kuin 10 vuotta. Koska kymmenen

vuotta kuitenkin on jo kohtuullisen pituinen työura, oli oletettavaa, ettei eroa näiden ryhmien välillä ole. Näin ollen luokittelin vastaajat myös alle kolme vuotta työskennelleisiin ($n = 7$) ja heihin, joilla oli työkokemusta takana vähintään kolme vuotta ($n = 32$). Näistä ryhmistä tuli melko erikokoiset, mutta tällä jaottelulla oli todennäköisempää, että joitain eroja nousisi esiin.

4 TULOKSET

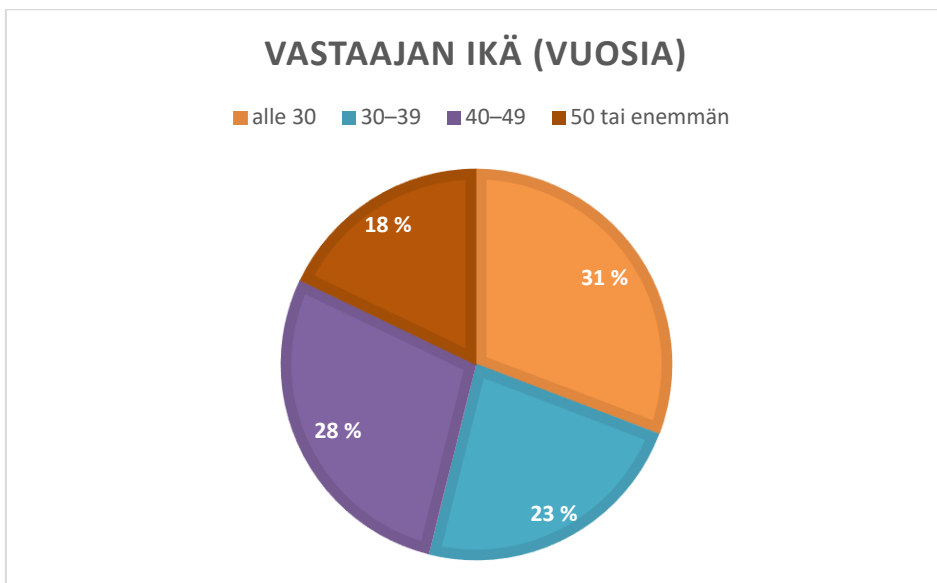
Tutkimukseen vastasi 41 varhaiskasvattajaa. Heistä kaksi ei antanut lupaa henkilötietojensa käyttöön, joten nämä tiedot on poistettu aineistosta. Näiden kahden henkilön vastauksia on kuitenkin käytetty tarkasteltaessa vastauksia mielipiteitä koskeviin kysymyksiin ensimmäisen tutkimuskysymyksen kohdalla, sillä siinä ei ollut tarpeen käsitellä henkilötietoja.

Kuten kuviosta 1 voidaan havaita, henkilötietojensa käyttöön luvan antaneista vastaajista 46 prosenttia ($n = 18$) oli koulutukseltaan lastenhoitajia, 15 prosenttia ($n = 6$) sosionomeja ja 31 prosenttia ($n = 12$) varhaiskasvatuksen opettajia. Tämän lisäksi kolme vastaajaa (8 %) valitsi kohdan ”*minulla on jokin muu alan koulutus*”. He olivat suorittaneet toisen asteen tutkinnon ja olivat joko lähihoitajia tai päivähoitajia.

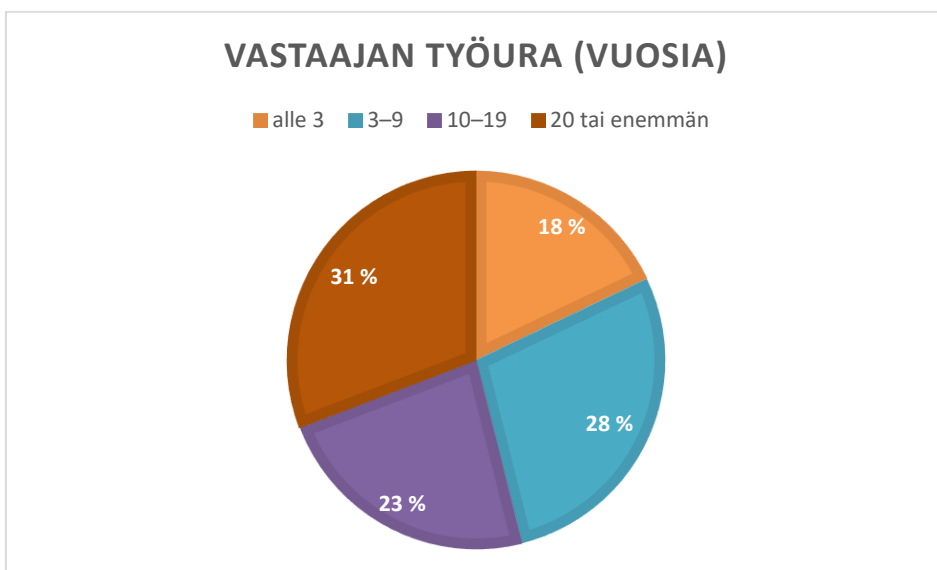

KUVIO 1. Vastaajan suorittama koulutus -jakauma

Vastaajien ikä vaihteli 21 ja 57 vuoden välillä keskiarvon ollessa 37,97 vuotta (kuvio 2). Keskihajonta oli 10,975. Osa heistä oli vasta juuri aloittanut työuransa varhaiskasvatuksen parissa, kun taas pisin ura oli 37 vuotta (kuvio 3). Keskiarvo työuran pituudesta oli 12,77 vuotta ja keskihajonta 10,878.

KUVIO 2. Vastaajan ikä luokiteltuna neljään eri ikäluokkaan

KUVIO 3. Vastaajan varhaiskasvatuksessa suorittama työura luokiteltuna neljään luokkaan

4.1 Kasvattajien negatiiviset ja positiiviset kokemukset

Yli puolet kyselyyn vastanneista varhaiskasvattajista koki, ettei heitä ollut kuunneltu siinä vaiheessa, kun päätöstä kotialue toimintaan siirtymisestä tehtiin (taulukko 1). Kuten taulukosta 1 käy ilmi, kasvattajien mielestä päätös tehtiin taloudellisin perustein eikä sitä tehdessä ajateltu lapsia.

TAULUKKO 1. Vastaajien kokemukset kotialuemalliin siirtymisestä

väittämä	keski-arvo	1	2	3	4	5
Henkilökunta sai äänensä kuuluviin kotialuemalliin siirryttäessä.	3,95	2 (5 %)	1 (2 %)	14 (34 %)	4 (10 %)	20 (49 %)
Päätös kotialue toimintaan siirtymisestä on tehty taloudellisin perustein.	1,61	28 (68 %)	3 (7 %)	8 (20 %)	2 (5 %)	-
Päätös kotialue toimintaan siirtymisestä on tehty lapsia ajatellen.	4,20	-	4 (10 %)	8 (19 %)	5 (12 %)	24 (59 %)

1 = täysin samaa mieltä, 2 = jokseenkin samaa mieltä, 3 = en samaa enkä eri mieltä, 4 = jokseenkin eri mieltä, 5 = täysin eri mieltä

Taulukosta 2 taas voidaan havaita, että kotialue toiminnan koettiin tuoneen mukanaan uusia haasteita. Vastaajien mielestä kotialuemalliin siirtyminen ei ole ainakaan helpottanut sijaisten saamista. Sisätiloissa toimimisen koettiin muuttuneen sekä levottomammaksi että hälyisämmäksi. Taulukko tuo esille myös sen, että valtaosa kasvattajista tunsi, että he eivät ehdi huomioida päivän aikana kaikkia lapsia. Vain vajaat 15 prosenttia kasvattajista piti kotialue toimintaa hyvänä lapsille.

TAULUKKO 2. Vastaajien negatiiviset kokemukset liittyen kotialuetoimintaan

väittäjä	keski-arvo	1	2	3	4	5
Kotialuetoiminta on tuonut mukanaan uusia haasteita.	1,37	27 (66 %)	13 (32 %)	1 (2 %)	-	-
Kotialuemalliin siirtyminen on tehnyt sijaisten saamisen helpommaksi.	4,12	1 (2 %)	3 (8 %)	7 (17 %)	9 (22 %)	21 (51 %)
Kotialuetoiminnan myötä päiväkodin sija-tiloissa toimiminen on muuttunut le- vottomammaksi.	1,73	22 (54 %)	13 (32 %)	3 (7 %)	1 (2 %)	2 (5 %)
Kotialuetoiminnan myötä päiväkodin si- jätiloissa toimiminen on muuttunut hä- lysisämmäksi.	1,73	24 (59 %)	10 (24 %)	3 (7 %)	2 (5 %)	2 (5 %)
Koen kotialuetoiminnan olevan hyväksi lapsille.	4,05	2 (5 %)	4 (10 %)	3 (7 %)	13 (32 %)	19 (46 %)
Ehdin huomioida päivän aikana jokaisen lapsen.	4,02	-	6 (15 %)	5 (12 %)	12 (29 %)	18 (44 %)

1 = täysin samaa mieltä, 2 = jokseenkin samaa mieltä, 3 = en samaa enkä eri mieltä, 4 = jokseenkin eri mieltä, 5 = täysin eri mieltä

Kyselyyn vastanneet kasvattajat löysivät kotialuetoiminnasta myös positiivisia puolia. Nämä liittyivät kiinteästi erityisesti työkavereiden kanssa yhdessä toimimiseen, mutta myös toiminnan organisoimiseen. Yli 80 prosenttia kasvattajista nimittäin piti pienryhmätoimintaa sujuvana tapana päiväkodissa tapahtuvan arjen pyörittämiseen kotialuetoiminnan keskellä, mikä voidaan nähdä taulukosta 3. Taulukko osoittaa myös, että lähes kolme neljäsosaa kasvattajista piti kasvattajatiimin jäsenenä toimimista helppona. Noin 80 prosenttia kasvattajista koki saavansa hyödyntää työssään omaa osaamistaan ja vahvuuksiaan. Erityisen positiiviseksi kokemukseksi vastauksissa nousi tiimikavereilta saatu tuki arjessa eteen tulevilla haasteilla.

TAULUKKO 3. Vastaajien positiiviset kokemukset liittyen kotialue toimintaan

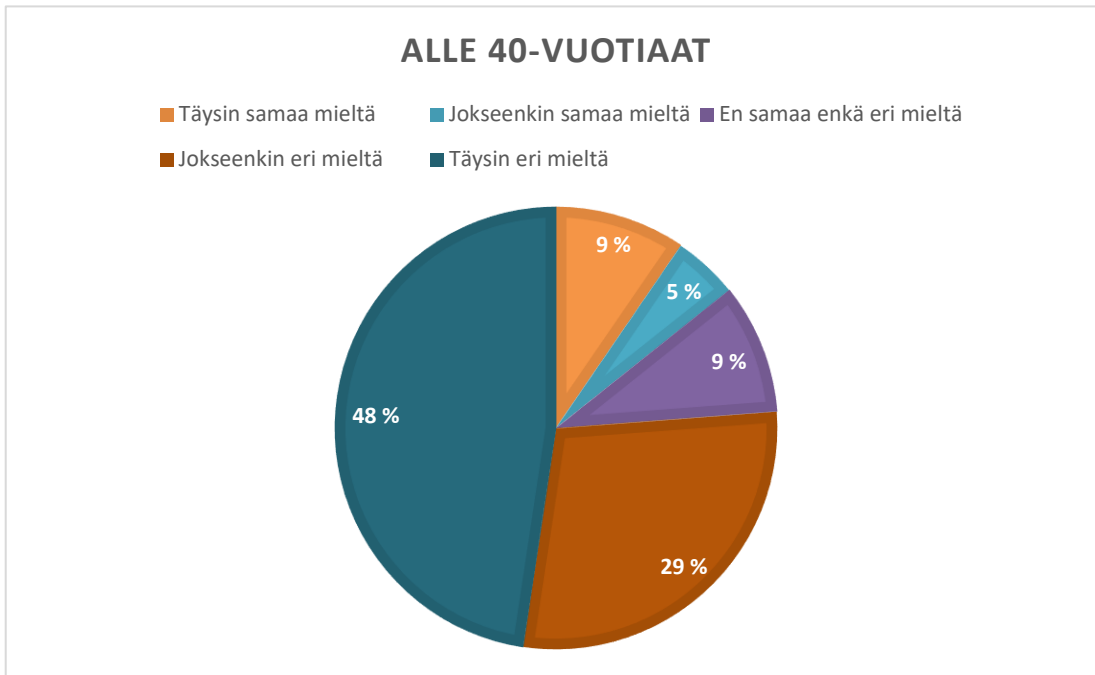
väittäjä	keski-arvo	1	2	3	4	5
Saan hyödyntää työssäni omaa osaamistani ja vahvuuksiani.	2,07	11 (27 %)	22 (53 %)	4 (10 %)	2 (5 %)	2 (5 %)
Minun on helppo toimia kasvattajatiimini jäsenenä.	2,07	16 (39 %)	14 (34 %)	4 (10 %)	6 (15 %)	1 (2 %)
Saan tiimikavereiltani tukea pulmallisissa ja/tai haastavissa arjen tilanteissa.	1,63	24 (59 %)	12 (29 %)	1 (2 %)	4 (10 %)	-
Koen pienryhmätoiminnan sujuvana tapana pyörittää arkea.	1,98	18 (44 %)	15 (37 %)	3 (7 %)	1 (2 %)	4 (10 %)

1 = täysin samaa mieltä, 2 = jokseenkin samaa mieltä, 3 = en samaa enkä eri mieltä, 4 = jokseenkin eri mieltä, 5 = täysin eri mieltä

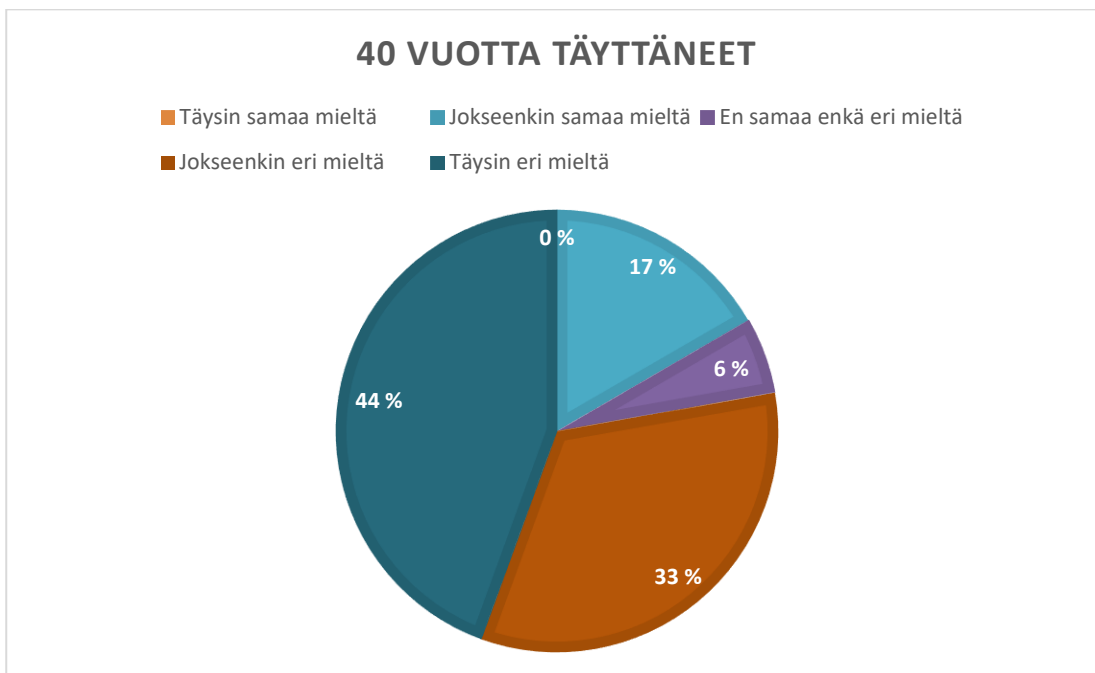
4.2 Kasvattajan iän mukainen suhtautuminen kotialue toimintaan

Eri ikäisten kasvattajien kokemukset tiimin toimivuudesta eivät olleet tilastollisesti merkitseviä ($p = .133$). Tämä siitä huolimatta, että 40 vuotta täyttäneet kasvattajat ($mean\ rank = 23,00$) pitivät tiimiään vähemmän toimivampana kuin nuoremmat ($mean\ rank = 17,43$).

Eroa ei löytynyt myöskään suhtautumisessa siihen, onko kotialue toiminta hyväksi lapsille ($p = .967$). Suurin osa molempien ikäryhmien kasvattajista koki, ettei kotialue toiminta ole lasten edun mukaista. Sekä yli että alle 40-vuotiaiden vastauksissa painottuivat ”jokseenkin eri mieltä” (4) ja ”täysin eri mieltä vastaukset” (5), joista jälkimmäisiä oli eniten (kuviot 4 ja 5).

KUVIO 4. Alle 40-vuotiaiden vastaajien vastausten jakautuminen väitteeseen ”Koen kotialue toiminnan olevan hyväksi lapsille

KUVIO 5. 40 vuotta täyttäneiden vastaajien vastausten jakautuminen väitteeseen ”Koen kotialue toiminnan olevan hyväksi lapsille”

4.3 Koulutustaustan merkitys

Korkeakoulutetut ja toisen asteen koulutuksen saaneet kasvattajien kokemuksilla kotialue-toiminnasta ei useimpien väitteiden kohdalla ollut tilastollisesti merkitsevää eroa. Joukosta kuitenkin löytyi viisi väittämää, joissa eri koulutustaustan saaneiden kasvattajien vastaukset erosivat toisistaan. Näiden viiden väittämän kohdalla toisen asteen koulutuksen käyneet kasvattajat suhtautuivat kotialue toimintaan kriittisemmin kuin korkeakoulutetut.

He kokivat joustamisen sovituista kellonajoista haastavammaksi ($p = .043$) eivätkä omasta mielestään ehdi huomioida päivän aikana kaikkia lapsia yhtä hyvin kuin korkeakou-lutetut kasvattajat ($p = .046$). Toisen asteen koulutuksen käyneet kasvattajat myös olivat vahvemmin eri mieltä väittämästä ”työskentelen mieluummin kotialueella kuin ns. perinteis-sessä kolmen kasvattajan ryhmässä” ($p = .043$). Toisella asteella koulutetut kasvattajat ko-kivat laadukkaan varhaiskasvatuksen toteuttamisen haastavampana kuin korkeakoulutetut ($p = .011$). He olivat myös harkinneet korkeakoulutettuja kasvattajia enemmän vaihtavansa töihin sellaiseen päiväkotiin, jossa ei toteuteta kotialue toimintaa ($p = .016$). Näiden kaikkien viiden kysymyksen kohdalla ero oli melkein merkitsevä.

Vastanneiden kasvattajien koulutustaustalla ei ollut yhteyttä siihen, kuinka he kokevat saaneensa tukea päiväkodin johtajalta tai apulaisesimieheltä. Molempien koulutusryhmien vastaukset hajaantuivat jokaiseen vastausvaihtoehtoon.

4.4 Erilaisen työtaustan omaavien kasvattajien kokemukset

Tutkimuksessa ei löytynyt tilastollisesti merkitsevää eroa varhaiskasvatuksen parissa enintään kymmenen ja enemmän kuin kymmenen vuotta työskennelleiden välillä. Eroja ei ollut myöskään alle kolme ja vähintään kolme vuotta työskennelleiden välillä. Sen sijaan eroavaisuuksia löytyi aiemmin niin sanotusti perinteisissä kolme kasvattajan ryhmissä työskennelleiden ja niiden väliltä, jotka olivat työskennelleet vain kotialueella. Tosin ainoastaan kotialueella työskennelleitä kasvattajia oli vastaajien joukossa vain neljä, joten tuloksiin on syytä suhtautua varauksella.

Siinä missä myös kolmen kasvattajan ryhmissä työskennelleiden kasvattajien vastauk-set jakaantuivat jokaiseen vastausvaihtoehtoon, ei kukaan vain kotialueilla työskennelleistä kasvattajista kokenut jääneensä ilman johtajan apua ongelmia kohdatessaan ($p = .033$). Tämä ero oli melkein merkitsevä. Vain kotialueilla työskennelleet kasvattajat myös suhtau-tuivat positiivisemmin toiminnan kehittämiseen, sillä he kaikki kokivat, että koko päiväkodin

henkilökunta kehittää kotialuetoimintaa yhdessä. Myös kolmen kasvattajan ryhmissä työskennelleiden vastaukset sen sijaan noudattivat normaalijakaumaa, sillä niissä painottuivat keskimmäiset, neutraaleimmat, vaihtoehdot. Tämän kysymyksen kohdalla ero eri kasvattajaryhmien välillä oli merkitsevä ($p = .009$).

5 POHDINTA

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää Tampereen kaupungin varhaiskasvattajien kokemuksia kotialue toiminnasta. Yleisten kokemusten selvittämisen lisäksi tarkoitus oli myös tutkia eroavatko kokemukset toisistaan esimerkiksi kasvattajan iän tai työkokemuksen mukaan.

5.1 Yhteenveto ja johtopäätökset

Kotialue toimintaa on lähivuosina ryhdytty toteuttamaan Tampereella yhä useammassa päiväkodissa. Tähän ovat todennäköisesti osaltaan olleet vaikuttamassa päiväkotien suunnitteluohjeen (Tampereen kaupunki, 2020) ja kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman (Sikula, 2019) kirjaukset uudeltaisesta joustavasta tilaryhmittelystä.

Raittila (2013, s. 79) mainitsee, kuinka suomalaisessa varhaiskasvatuksessa on jo 1980-luvulta asti pyritty lapsilähtöisyyteen ja lasten yksilölliseen huomiointiin. Tähän nähden on huolestuttavaa, että alle 15 % prosenttia tutkimukseen osallistuneista kasvattajista koki ehtivänsä huomioida päivän aikana kaikkia lapsia. Kuten Helenius ja Lummelahdi (2018, s. 148) mainitsevat, huomatuksi tuleminen on osa hyvää psyykkistä oppimisympäristöä. Varsinkin uusissa kotialue toimintaa toteuttavissa päiväkodeissa fyysinen oppimisympäristö on tarkkaan mietitty ja toteutettu. Tärkeää olisi kuitenkin huomioida myös psyykinen ja sosiaalinen oppimisympäristö, sillä näillä on yleensä suurempi vaikutus lapsen oppimisella ja hyvinvoinnille kuin fyysisellä ympäristöllä.

Sekä tässä tutkimuksessa että Södön (2020, s. 38) pro gradu -tutkielmassa kasvattajat kokivat suuren lapsimäärän lisänneen levottomuutta. Lisäksi kotialue toiminnan mukana tulleet avoimien oppimisympäristöjen trendi on haaste toimivalle akustiikalle. Kun kiinteitä seiniä korvataan sermeillä ja muilla liikuteltavilla kalusteilla, on selvää, että melutaso nousee. Kaikkiin lapsiin levottomuus ja meluisa ympäristö ei toki vaikuta samalla lailla, mutta kun se yhdistetään kasvattajien kokemuksiin huomion riittämättömyydestä, ovat etenkin ujommat ja tukea tarvitsevat lapset vaarassa joutua kärsimään.

Kasvattajat nostivat suurimpana epäkohtana esille syyt kotialue toimintaan siirtymisen takana. Vastajat ilmaisivat varsin selkeästi, että heidän mielestään päätös on tehty taloudellisin perustein, eikä siinä ole ajateltu lapsia. Myös Södön (2020) pro gradu -tutkielman mukaan työntekijät kokivat oppimisympäristön muuttuneen avoimeksi nimenomaan taloudellisten syiden vuoksi. Hallinnon ja esimiesten edustajat puolestaan pitivät tätä vain yhtenä syynä pienryhmätyöskentelyn kehittämisen, sisarusryhmäideologian ja 2018 voimaan astuneen varhaiskasvatustalain lisäksi.

Kotialue toiminnan koettiin tuoneen mukanaan uusia haasteita ja tehneen monella saralla työnteosta haastavampaa. Kiireen ja haasteiden keskeltä vastaajat kuitenkin nostivat esille hyvää tiimihenkeä ja yhdessä tekemistä, joka varmasti auttaa jaksamaan usein melko hektistä työtä. Vaikka tutkimustuloksista nousi esille kriittisiä äänenpainoja, on hyvä huomioida, että monen kysymyksen kohdalla vastaukset myös jakaantuivat laidasta laitaan. Myös Raittilan (2013, s. 75) tutkimuksessa pedagogisen toimintaympäristön muutokset herättivät monenlaisia ajatuksia. Hän mainitsee, että uuden toimintatavan ei voi heti olettaakaan sujuvan moitteettomasti.

Kun valtaosa kasvattajista koki, ettei heitä ollut kuunneltu päätöstä tehdessä, ei ole yllättävää, että uusi toimintamalli herättää vastarintaa. Yhteissuunnittelu lapsiryhmissä työskentelevien kasvattajien kanssa olisi kuitenkin tärkeää, sillä he ovat lasten kanssa päivittäin tekemisissä ja kykenevät yleensä johtajia paremmin kertomaan, mikä käytännössä toimii ja mikä ei. Työntekijöiden kuuleminen myös edesauttaisi heidän työssään jaksamistaan ja näin omalta osaltaan saisi heidät pysymään alalla.

Kotialue toiminta on vielä melko uusi toimintatapa varhaiskasvatuksessa, eikä siitä näin ollen ole juuri tutkimustietoa. Tämän tutkimuksen tuloksia olisikin mahdollista hyödyntää esimerkiksi toiminnan suunnittelussa ja työntekijöiden äänen kuulumisessa. Toivottavaa myös olisi, että aiheesta tehtäisiin tutkimusta myös muulla kuin opinnäytetasolla.

5.2 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Kyselylomakkeet kerättiin nimettöminä, mutta niissä kysyttiin vastaajan ikää, koulutustasua, työkokemusta ja sitä kuinka kauan hän on ollut nykyisessä työpaikassaan. Myös nämä tiedot voidaan lukea henkilötiedoiksi, ja niitä yhdistelemällä voi olla mahdollista selvittää, kuka vastaaja on. Näin ollen tutkimuksessa käsiteltiin henkilötietoja ja siitä tehtiin tietosuojailmoitus. Tutkimukseen osallistuvilta pyydettiin suostumus sekä tutkimukseen osallistumiseen että henkilötietojen käsittelyyn.

Tiedot tallennettiin ainoastaan Tampereen yliopiston OneDriveen sekä tutkijan tietokoneelle. Näin ollen ne on OneDrivessä suojattu kaksivaiheisella tunnistuksella ja tietokoneella aineisto on käyttäjätunnuksen ja salasanan takana. Saadut vastaukset analysoitiin SPSS-ohjelmalla, joka sekin on tietokoneen käyttäjätunnuksen ja salasanan takana. Tiedot säilytetään myöhemmin toteutettavaa pro gradu -tutkimusta varten ja tuhotaan molempien opinnäytteiden valmistuttua. Arviolta tämä tapahtuu vuonna 2024. Vastaajille menneessä tietosuojailmoituksessa mainittiin aineiston säilyttäminen pro gradu -tutkielmassa käytettäväksi, johon vastaajat näin ollen antoivat lupansa.

Tutkimuksen teossa noudatettiin niitä eettisiä periaatteita, jotka koskevat ihmiseen kohdistuvaa tutkimusta. Näitä ovat esimerkiksi oikeus osallistua ja kieltäytyä osallistumisesta tutkimukseen vapaaehtoisesti, oikeus keskeyttää osallistuminen ilman erityistä syytä ja negatiivisia seurauksia. Tutkittavan on myös saatava tietoa tutkimuksen toteutuksesta, sisällöstä ja siitä miten hänen henkilötietojaan käsitellään. Tämän lisäksi noudatettiin jokaiselle tieteenalalle yhteisiä eettisiä periaatteita. Kunnioitin tutkittavien ihmisarvoa ja itsemääräämisoikeutta sekä aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä. Toteutin tutkimukseni ilman, että siitä aiheutui merkittäviä haittoja, vahinkoja tai riskejä. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2019).

Koska välitin kyselylomakkeen kasvattajille päiväkodin johtajien ja apulaisesimiesten kautta, lomake ei välttämättä päätenyt kaikkien perusjoukkoon kuuluvien ulottuville. Tampereen kaupungin kotialue toimintaa toteuttavista päiväkodeista ei ole olemassa kattavaa listaa, joten keräsin tiedot niistä kaupungin verkkosivuilta. Näin ollen on mahdollista, että joukosta jäi pois jokin kotialue toimintaa toteuttava päiväkotitoiminta, mikäli toimintamallia ei oltu kyseisen päiväkodin kohdalla mainittu.

Arvioitaessa tulosten yleistettävyyttä on lisäksi otettava huomioon, että tutkimukseen vastaajat valikoituivat puhtaasti oman mielenkiintonsa ja ajankäyttönsä riittävyys perusteella eikä vastaajien näin ollen voida ajatella muodostavan edustavaa otosta esimerkiksi kaikista koulutusryhmistä tai ikäluokista. Tutkimukseen vastanneiden varhaiskasvattajien määrä myös jäi pieneksi, mikä oli hieman yllättävää. Toisaalta kyselyn levittämistä vaikeutti se, että sen välittämisessä piti turvautua päiväkodin johtoon enkä pystynyt ottamaan kasvattajiin henkilökohtaisesti yhteyttä. Tämän lisäksi tutkimuksen aihe saattoi olla sellainen, että ellei se herättänyt vahvoja intohimoja, siihen jätettiin vastaamatta. Vaikka suoranaista yleistystä ei tulosten perusteella voidakaan tehdä, antavat ne kuitenkin melko hyvin käsityksen siitä, millaisena kasvattajat kotialue toiminnan kokevat.

Vaikka osa vastaajista todennäköisesti oli minulle henkilökohtaisesti tuttuja, ei edes minulla ole mahdollisuuksia yhdistää vastauksia heihin. Koska vastaamisen yhteydessä ei tullut ilmi vastaajan nimeä tai päiväkotia, jossa hän työskentelee, kasvattajat todennäköisesti uskalsivat tuoda vastauksissaan julki todelliset mielipiteensä eivätkä esimerkiksi kaulistelleet niitä.

Analysointivaiheessa muodostin summamuuttujan kolmesta kysymyksestä, jotka mittaivat kokemuksia kasvatustiimin toimivuudesta. Tämän summamuuttujan luotettavuutta tarkastelin Cronbachin alfalla ($p = .694$) (liite 2). Tämän arvon mukaan muuttujien voitiin nähdä mittaavan riittävästi samaa asiaa eikä yksittäisten muuttujien poistamisella olisi ollut suurta vaikutusta arvoon.

5.2.1 Validiteetti

Sekä Vilkan (2021, s. 228) että Metsämuurosen (2002a, s. 11) mukaan validiteettia eli tutkimuksen pätevyyttä tarkasteltaessa kiinnitetään huomiota siihen, onko tutkimus mitannut suunniteltua asiaa. Olennaista tässä on se, että kyselylomakkeeseen on saatu siirrettyä ne teorian käsitteet, joita tutkija on tutkimuksessaan käyttänyt (Vilka, 2021, s. 194).

Tämän tutkimuksen kyselylomake oli selkeä ja yksinkertainen. Koska minulla on monen vuoden työkokemus varhaiskasvatuksen parista, kykenin käyttämään lomakkeessa sellaisia sanoja ja käsitteitä, joiden tiesin olevan alalla yleisesti käytössä ja tulevan ymmärretyiksi. Avoimissa kysymyksissä kysyttiin sellaisia asioita, joihin kykeni vastaamaan parilla sanalla, jolloin niiden kohdalla ei juuri ollut mahdollisuutta virhetulkintaan. Mielipidekysymykset olivat monivalintakysymyksiä, joihin kuhunkin vastaajan oli valittava vain yksi vastausvaihtoehdoista.

5.2.2 Reliabiliteetti

Reliabiliteetin Vilka (2021, s. 226) ja Metsämuuronen (2002a, s. 11) mainitsevat tarkoittavan mittaustulosten toistettavuutta. Saataisiinko ilmiön mittaamisesta jokaisella kerralla samanlaisia tuloksia, mikäli käytettäisiin samaa mittaria? Jos eri mittauskertojan tulokset ovat keskenään suhteellisen samanlaisia, voidaan mittarin sanoa olevan reliabeli. (Metsämuuronen, 2002a, s. 11).

Tämän tutkimuksen kohdalla on todennäköistä, että uusi mittauskerta antaisi melko lailla samanlaiset tulokset. Antamalla vastaajan valita viiden vastausvaihtoehdon joukosta

esimerkiksi kolmen sijaan saadaan todennäköisesti vähemmän keskimmäisiä ”en samaa enkä eri mieltä” vastauksia.

5.3 Jatkotutkimusehdotukset

Tämän tutkimuksen lisäksi kotialuetoimintaa ovat tutkineet vain Södö (2020) ja Huhtala (2021) omissa pro gradu -tutkielmissaan. Nämä kaikki kolme tutkimusta käsittelevät kotialuetoimintaa keskittyen pääasiassa varhaiskasvatuksen työntekijöihin. Näin ollen kotialuetoiminta kaipaisi lisää tutkimusta kaikista mahdollisista näkökulmista käsin.

Tähän tutkimukseen vastanneet kasvattajat ilmaisivat näkemyksensä siitä, että päätös kotialuetoimintaan siirtymisestä on heidän mielestään tehty lähinnä taloutta ajatellen. Päiväkodeissa toimiville kasvattajille olisikin hyvä selventää, millä perusteilla kotialuetoimintaan on todellisuudessa lähdetty, jotta heillä olisi totuudenmukaista tietoa. Olisi hyvä tutkia, mistä ajatus kotialuetoiminnasta on Tampereelle tullut ja miksi sitä on lähdetty suosimaan. Onko tehokas ja taloudellinen varhaiskasvatuksen järjestäminen ainoa syy vai löytyykö taustalta myös muita tekijöitä?

Päiväkodin arjessa tapahtuvat muutokset näkyvät ennen kaikkea lasten arjessa. Kotialuetoiminnan uutuuden vuoksi sen vaikutuksista lapsiin ei ole vielä saatavilla tutkimustietoa, ja tämän vuoksi siihen olisi hyvä tarttua. Toisaalta myös vanhempien ajatuksia ja kokemuksia olisi mielenkiintoista saada kuuluviin. Vanhemmilla on usein hyvin erilainen käsitys varhaiskasvatuksesta kuin siellä työskentelevillä kasvattajilla, joten olisi kiinnostavaa nähdä, poikkeavatko heidän ajatuksensa kotialuetoiminnasta kasvattajien kokemuksista.

LÄHTEET

- Ahonen, L. (2018). *Vasun käyttöopas* (3. painos). PS-kustannus.
- Eerola-Pennanen, P., Vuorisalo, M. & Raittila, R. (2017). Johdatus varhaiskasvatukseen. Teoksessa M. Koivula, A. Siippainen & P. Eerola-Pennanen (toim.) *Valloittava varhaiskasvatus. Oppimista, osallisuutta ja hyvinvointia* (2. painos, s. 21–35). Vastapaino.
- Heikka, J., Hujala, E., Turja, L. & Fonsén E. (2017). Havainnointi ja arviointi varhaispedagogiikassa. Teoksessa E. Hujala & L. Turja (toim.), *Varhaiskasvatuksen käsikirja* (4. painos, s. 56–68). PS-kustannus.
- Helenius, A. & Lummelahti, L. (2018). *Varhaiskasvatus. Perusteita* (2. painos). BoD – Books on Demand.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. (2013). *Tutki ja kirjoita* (18. painos). Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Huhtala, N. (2021). *Kotialuemallin toimintakulttuurin vaikutus työhyvinvointiin. Varhaiskasvatuksen opettajien kokemukset kotialuemallin toimintakulttuurista*. [pro gradu -työ, Tampereen yliopisto]. Trepo Tampereen yliopiston avoin julkaisuarkisto.
<https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/130762/HuhtalaNeea.pdf?sequence=2&isAllowed=y>
- Jalkanen, J., Järvenoja, M. & Litola, K. (2012) Muuttuva maailma, erilaisia oppijoita – millainen oppimisympäristö. Teoksessa T. Murtorinne & M. Mäki-Paavola (toim.), *Tämä toimii!* (s. 67–80). Äidinkielen opettajain liitto.
- Kattilakoski, R. (2018). *Koulun toimintakulttuuri avautuvissa oppimistiloissa. Etnografinen tutkimus uuteen koulurakennukseen muuttamisesta*. (Jyväskylä Studies in Education, Psychology and Social Research) [väitöskirja, Jyväskylän yliopisto]. Jyväskylän yliopiston JYX-julkaisuarkisto. <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/58031>

- Kupila, P. (2017). Varhaiskasvatuksen asiantuntijuus oppivassa työyhteisössä. Teoksessa E. Hujala & L. Turja (toim.), *Varhaiskasvatuksen käsikirja* (4. painos, s. 301–311). PS-kustannus.
- Kuuskorpi, M. & Nevari, J. (2018). *Koulusta oppimisen ympäristöksi. Työkaluja oppimisympäristöjen muutokseen*. Opetushallitus.
- Metsämuuronen, J. (2000). *SPSS aloittelevan tutkijan käytössä. Metodologia-sarja 5*. International Methelp.
- Metsämuuronen, J. (2002a) *Tilastollisen kuvauksen perusteet. Metodologia-sarja 2* (2. painos). International Methelp.
- Metsämuuronen, J. (2002b). *Tilastollisen päättelyn perusteet. Metodologia-sarja 3* (2. painos). International Methelp.
- Onnismaa, E.-L. (2010). *Lapsi, lapsuus ja perhe varhaiskasvatusasiakirjoissa 1967–1999*. [väitöskirja, Helsingin yliopisto]. HELDA – Helsingin yliopiston digitaalinen arkisto. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/20012>
- Opetushallitus (2019). *Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018*. Opetushallitus. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet.pdf
- Parrila, S. & Fonsén, E. (2016). Pedagogisen johtamisen prosessi. Teoksessa S. Parrila & E. Fonsén (toim.), *Varhaiskasvatuksen pedagoginen johtajuus. Käsikirja käytännön työhön* (s. 59–90). PS-kustannus.
- Raittila, R. (2013). Pienryhmätoiminta ja leikkialueet: Varhaiskasvatuksen pedagoginen toimintaympäristö rakentuu arkisissa käytännöissä. Teoksessa K. Karila & L. Lipponen (toim.), *Varhaiskasvatuksen pedagogiikka* (s. 69–94). Vastapaino.
- Reunamo, J., Virkki, S. & Hietala, M. (2014). Oppimisympäristön kehittäminen. Teoksessa J. Reunamo (toim.), *Varhaiskasvatuksen kehittäminen. Kehitystehtäviä ja ratkaisumalleja* (s. 93–119). PS-kustannus.
- Salminen, J. (2017). Kasvattaja lasten kehityksen ja oppimisen tukijana. Teoksessa M. Koivula, A. Siippainen & P. Eerola-Pennanen (toim.), *Valloittava varhaiskasvatus. Oppimista, osallisuutta ja hyvinvointia* (s. 163–176). Vastapaino
- Sillanpää, T. (2021). *Tila, lapsi ja toimijuus. Lastentarha- ja päiväkotiarjen murrokset ja jatkuvuudet muistitietoaineistoissa*. [väitöskirja, Helsingin

yliopisto]. HELDA – Helsingin yliopiston digitaalinen arkisto.

<https://helda.helsinki.fi/handle/10138/333485>

Sikula (2019). *Varhaiskasvatussuunnitelma. Tampereen kaupunki.*

[https://www.tampere.fi/tiedostot/t/D4Vtwmf8d/Tampereen_varhaiskasvatus
suunnitelma_2019.pdf](https://www.tampere.fi/tiedostot/t/D4Vtwmf8d/Tampereen_varhaiskasvatus_suunnitelma_2019.pdf)

Södö, T. (2020). *Avoin oppimisympäristö varhaiskasvatuksessa. Mistä on kyse ja mikä vaikutus sillä on varhaiskasvatustyöntekijöiden toimintakulttuuriin Pirkanmaalla?* [pro gradu -työ, Tampereen yliopisto]. Trepo Tampereen yliopiston avoin julkaisuarkisto.

[https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/123539/S%c3%b6d%c3%b6Te
rhi.pdf?sequence=4&isAllowed=y](https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/123539/S%c3%b6d%c3%b6Te_rhi.pdf?sequence=4&isAllowed=y)

Taipale, M. E. (2004). *Työnjohtajasta tiimivalmentajaksi. Tapaustutkimus esimiehistä tiimien ohjaajina ja pedagogisina johtajina prosessiorganisaatiossa.* [väitöskirja, Tampereen yliopisto]. Trepo Tampereen yliopiston avoin julkaisuarkisto.

[https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/67421/951-44-6078-
2.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/67421/951-44-6078-2.pdf?sequence=1&isAllowed=y)

Tampereen kaupunki (2020). *Päiväkotien suunnitteluohje 2020.*

[https://tampereentilapalvelut.fi/materiaalit/suunnitteluohjeet/TRE_Paivakoti
en_suunnitteluohje_2020.pdf](https://tampereentilapalvelut.fi/materiaalit/suunnitteluohjeet/TRE_Paivakoti_en_suunnitteluohje_2020.pdf)

Tutkimuseettinen neuvottelukunta (2019). *Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2019.* Tutkimuseettinen neuvottelukunta.

[https://tenk.fi/sites/default/files/2021-
01/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2020.pdf](https://tenk.fi/sites/default/files/2021-01/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2020.pdf)

Vilkka, H. (2021). *Tutki ja kehitä* (5. painos). PS-kustannus.

LIITTEET

Liite 1: Kyselylomake

Taustatiedot

1. Ikä:
2. Koulutukseltasi olet: lastenhoitaja / avustaja / sosionomi / lastentarhanopettaja tai varhaiskasvatuksen opettaja / minulla on jokin muu alan koulutus / minulla ei ole alan koulutusta
3. Jos vastasit edelliseen kysymykseen ”minulla on jokin muu alan koulutus”, tähän voit kertoa siitä tarkemmin.
4. Kuinka monta vuotta olet työskennellyt varhaiskasvatuksen parissa?
5. Kuinka monta vuotta olet työskennellyt nykyisessä työpaikassasi?
6. Oletko työskennellyt myös ns. perinteisessä kolme kasvattajan ryhmässä? (kyllä / en)

Rakenteisiin liittyvät kysymykset

7. Kuinka monta jäsentä kasvattaja tiimissäsi on? (2 / 3 / 4 / 5 / 6 / enemmän kuin 6)
8. Kuinka monta lasta kotialueellasi on? (alle 22 / 23–28 / 29–35 / 36–42 / enemmän kuin 42)
9. Kuinka vanhoja kotialueella toimivat lapset ovat? (alle kolmevuotiaita / yli kolmevuotiaita / sekä yli että alle kolmevuotiaita)
10. Toteutetaanko kotialuetoimintaa samoissa tiloissa, joissa aiemmin toimi ns. perinteisiä kolmen kasvattajan ryhmiä? (kyllä / ei, tilat ovat täysin uudet / kyllä, mutta tiloja on muokattu (esim. seinä siirtämällä)
11. Kuinka usein toteutate pienryhmätoimintaa? (koko päivän ajan, joka päivä / osan päivästä, joka päivä / viikoittain / harvemmin kuin joka viikko / ei koskaan)

12. Ovatko pienryhmät kiinteitä? (kyllä, pienryhmien kokoonpano on pääsääntöisesti sama pidemmän aikaa / ei, pienryhmien kokoonpano päätetään tarpeen mukaan / meillä ei ole pienryhmiä)

Mielipiteitä mittaavat kysymykset

Tässä osiossa kysytään mielipidettäsi pohjautuen kokemuksiisi

kotialuetoiminnasta. Kysymysten vastausvaihtoehdot ovat: täysin samaa mieltä (1), jokseenkin samaa mieltä (2), en samaa enkä eri mieltä (3), jokseenkin eri mieltä (4), täysin eri mieltä (5).

13. Sijaisen saaminen

- Saamme sijaisen, jos joku kasvattajista puuttuu
- Kotialuemalliin siirtyminen on tehnyt sijaisten saamisen helpommaksi

14. Kasvattajatiimin toiminta

- Minun on helppo toimia kasvattajatiimini jäsenenä
- Saan tiimikavereiltani apua pulmallisissa ja / tai haastavissa arjen tilanteissa
- Koen isossa tiimissä työskentelyn helpoksi
- Tiimimme saa riittävästi palaveriaikaa
- Tiedonkulku kotialueellamme on sujuvaa
- Kotialueella on helppo joustaa sovituista kellonajoista esim. siirtymiin liittyen

15. Kotialuetoiminnan sopiminen itselle

- Kotialuetoiminta sopii minulle hyvin
- Koen kotialueella työskentelyn toimivaksi
- Saan hyödyntää työssäni omaa osaamistani ja vahvuuksiani
- Kaipaisin työhöni lisää joustavuutta ja mahdollisuuksia nopeisiin suunnitelman muutoksiin
- Työskentelyn mieluummin kotialueella kuin ns. perinteisessä kolmen kasvattajan ryhmässä
- Kotialuetoiminta on saanut minut harkitsemaan työpaikan vaihtoa sellaiseen päiväkotiin, jossa sitä ei toteuteta
- Kotialuetoiminta on saanut minut harkitsemaan alan vaihtoa

16. Lapset ja kotialuetoiminta

- Koen kotialue toiminnan olevan hyväksi lapsille
- Kotialue toiminnan myötä lapset ovat saaneet lisää kavereita
- Lapsilla on mahdollisuus myös rauhalliseen leikkiin ja yksinoloon
- Ehdin huomioida päivän aikana jokaisen lapsen
- Kykenen toteuttamaan kotialueella laadukasta varhaiskasvatusta
- Kykenen toteuttamaan lapsella hänen vasunsa mukaista tukea

17. Kotialue toiminta käytännössä

- Kotialue toiminnan myötä päiväkodin sisätiloissa toimiminen on muuttunut levottomammaksi
- Kotialue toiminnan myötä päiväkodin sisätiloissa toimiminen on muuttunut hälyisemmäksi
- Kotialue toiminnan myötä päiväkodin sisätilat ovat muuttuneet avarammiksi
- Koen pienryhmä toiminnan sujuvana tapana pyörittää arkea
- Kotialueen kasvattajat toimivat aina saman pienryhmän kanssa
- Kotialue toiminta on tuonut mukanaan uusia haasteita

18. Kotialue toimintaan siirtyminen, sen kehittäminen ja tuki sen toteutuksessa

- Päätös kotialue toimintaan siirtymisestä on tehty lapsia ajatellen
- Päätös kotialue toimintaan siirtymisestä on tehty taloudellisin perustein
- Henkilökunta sai äänensä kuuluviin kotialuemalliin siirryttäessä
- Kotialue toimintaan siirtyminen muutti työnkuvaani
- Kotialue toimintaan siirtyminen muutti tapani tehdä työtäni
- Olen saanut johtajalta apua työni haasteisiin
- Olen saanut apulaisesimieholtä apua työni haasteisiin
- Koen jääneeni yksin ongelmieni kanssa
- Koko päiväkodin henkilökunta kehittää kotialue toimintaa yhdessä
- Koen, että tapamme toimia noudattaa varhaiskasvatustalakeia

Tutkimuslupa

19. Vastauksiani saa käyttää tutkimukseen: (kyllä / ei)

20. Annan suostumuksen henkilötietojeni käsittelyyn: (kyllä / ei)

Liite 2: Cronbachin alfa tiimin toimivuutta mittaavien muuttujien summamuuttujalle

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Squared Multiple Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
Minun on helppo toimia kasvattajatiimini jäsenenä	4,76	2,939	,746	,575	,266
Saan tiimikavereiltani tukea pulmallisissa ja/tai haastavissa arjen tilanteissa	5,20	4,611	,419	,405	,708
Koen isossa tiimissä työskentelyn helpoksi	3,71	3,512	,419	,350	,743